

V Bruseli 16. 10. 2013
COM(2013) 704 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Správa o vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/42/ES z 21. apríla 2004 o obmedzení emisí prchavých organických zlúčenín unikajúcich pri používaní organických rozpúšťadiel v určitých farbách a lakoch a vo výrobkoch na povrchovú úpravu vozidiel a o zmene a doplnení smernice 1999/13/ES

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

Správa o vykonávaní smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/42/ES z 21. apríla 2004 o obmedzení emisií prchavých organických zlúčenín unikajúcich pri používaní organických rozpúšťadiel v určitých farbách a lakoch a vo výrobkoch na povrchovú úpravu vozidiel a o zmene a doplnení smernice 1999/13/ES

1. ÚVOD

Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2004/42/ES (ďalej len „smernica o farbách“) sa obmedzujú emisie prchavých organických zlúčenín (POZ) z používania organických rozpúšťadiel v určitých farbách, lakoch a vo výrobkoch na povrchovú úpravu vozidiel.

Cieľom smernice o farbách je predchádzať znečisteniu ovzdušia a znižovať jeho rozsah, ku ktorému dochádza prispievaním POZ k tvorbe prízemného ozónu¹ a druhotných pevných častíc. Smernica dopĺňa opatrenia, ktoré sa majú prijať na vnútroštátnej úrovni s cieľom zabezpečiť dodržiavanie emisných stropov pre POZ stanovených v smernici 2001/81/ES o národných emisných stropoch pre určité látky znečisťujúce ovzdušie (ďalej len „smernica o NES“). Výrobky, na ktoré sa vzťahuje, sú farby a laky, ktoré sa nanášajú na budovy, ich armatúry a príslušenstvo, súvisiace konštrukcie na dekoratívne, funkčné a ochranné účely, ako aj na výrobky na povrchovú úpravu vozidiel².

V smernici o farbách sa vyžaduje, aby výrobky, ktoré spadajú do rozsahu jej pôsobnosti a ktoré boli uvedené na trh po 1. januári 2007, obsahovali POZ v množstvách nepresahujúcich limitné hodnoty stanovené v prílohe II. Prísnejšie limitné hodnoty POZ (II. fáza) sa v prípade farieb a lakov uplatňujú od 1. januára 2010. V smernici o farbách sa takisto vyžaduje označovanie výrobkov s uvedením ich obsahu POZ, ktoré má spotrebiteľovi pomôcť pri rozhodovaní. Členské štáty musia zaviesť monitorovací program, ktorým overia dodržiavanie limitov POZ a požiadaviek na označovanie, pričom Komisii pravidelne oznamujú jeho výsledky.

Toto je druhá správa Komisie Európskemu parlamentu a Rade, v ktorej sa uvádza prehľad vykonávania smernice o farbách v členských štátoch. Prvá správa³ bola schválená v roku 2011. Súčasťou prebiehajúcej revízie „Tematickej stratégie o znečistení ovzdušia“⁴ je celkové posúdenie zdrojov emisií POZ a možné nákladovo nízke opatrenia na ich zníženie. Preto nebola vykonaná osobitná revízia smernice o farbách.

Je potrebné poznamenať, že ako doplňujúce opatrenie na európskej úrovni sa v súčasnosti zaviedli ekologické značky na vnútorných a vonkajších náterových

¹ Ozón vzniká z reakcie POZ, oxidov dusíka a oxidu uhoľnatého pri slnečnom žiarení.

² „Výrobky na povrchovú úpravu vozidiel“ sú vymedzené ako výrobky vymenované v podkategóriách uvedených v časti B prílohy II k smernici o farbách. Používajú sa na natieranie cestných vozidiel, ako sú definované v smernici 70/156/EHS, alebo ich častí, ktoré sa vykonáva ako súčasť opravy, konzervácie alebo dekorácie vozidla mimo výrobných zariadení.

³ KOM(2011) 297

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0297:FIN:EN:PDF>

⁴ Oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu - Tematická stratégia o znečistení ovzdušia, [KOM(2005) 446 v konečnom znení], 21.9.2005.

farbách a lakoch⁵. Tieto ekologické značky okrem iného vyžadujú prísnejšie dobrovoľné obmedzenia obsahu POZ vo výrobkoch, a tým vedú k ďalšiemu znižovaniu emisií POZ lepšou informovanosťou spotrebiteľa pri výbere výrobku.

2. VYKONÁVANIE

2.1. Úvod

V článku 7 smernice o farbách sa vyžaduje, aby členské štáty oznamovali Komisii výsledky monitorovacieho programu na preukázanie súladu s požiadavkami danej smernice. Takisto sa v ňom vyžaduje, aby členské štáty podávali správy o kategóriách a množstvách výrobkov, na ktoré bola udelená licencia podľa článku 3 ods. 3 smernice o farbách.

Členské štáty museli predložiť svoje druhé správy za rok 2010 do 1. júla 2012 s ohľadom na prísnejšiu II. fázu limitov POZ (príloha II k smernici o farbách), ktoré sa od 1. januára 2010 vzťahujú na farby a laky. V snahe podporiť jednotnosť správ podávaných členskými štátmi Komisia vypracovala a prijala ich spoločný formát⁶.

Správy o vykonávaní predložilo všetkých 27 členských štátov. Uvedené správy, ako aj ich následné posúdenie sú k dispozícii na webových stránkach Komisie⁷.

V tejto správe sú zhrnuté základné zistenia z posúdenia informácií predložených členskými štátmi a podrobnejšie rozobrané dva aspekty vykonávania smernice o farbách, konkrétne:

- aké monitorovacie programy sa zaviedli na kontrolu súladu s požiadavkami smernice o farbách, t. j. aké opatrenia príslušné orgány členských štátov v zásade vykonali,
- do akej miery členské štáty spĺňajú technické požiadavky smernice o farbách, t. j. vykonávacie opatrenia prijaté výrobcami, dovozcami, veľkoobchodnými a maloobchodnými predajcami farieb a lakov.

2.2. Monitorovacie programy

Z informácií za rok 2010 tak, ako boli poskytnuté členskými štátmi, vyplýva, že dodržiavanie limitov obsahu POZ (príloha II) a požiadaviek na označovanie (článok 4) sa zlepšilo, prípadne aspoň zostalo na rovnakej úrovni ako v roku 2007.

Členské štáty majú rozličný prístup k monitorovaniu dodržiavania požiadaviek. Môže ísť o fyzické kontroly (napr. odber vzoriek a analýza farieb, vizuálna kontrola označení) a/alebo o menej kontaktný auditorský prístup v podobe kontrol dokumentácie predloženej výrobcami. V niektorých prípadoch sa náročnejší spôsob inšpekcie/odberu vzoriek zvolí až potom, ako došlo k podnetu na základe zistení auditu. V snahe podporiť účinnejšie monitorovanie niektoré členské štáty uviedli, že zvažujú alternatívne prístupy k overovaniu súladu s požiadavkami, napr. vyžadovanie výrobcom vyplneného dotazníka, ktorý výrobca odovzdá spolu so vzorkami výrobku, príp. systémy vlastnej certifikácie.

⁵ Rozhodnutie Komisie 2009/543/ES, ktorým sa ustanovujú ekologické kritériá na udelenie environmentálnej značky Spoločenstva vonkajším náterovým farbám a lakom a rozhodnutie Komisie 2009/544/ES, ktorým sa ustanovujú ekologické kritériá na udelenie environmentálnej značky Spoločenstva náterovým farbám a lakom určeným na použitie vo vnútorných priestoroch.

⁶ Rozhodnutie Komisie 2010/693/EÚ z 22. júla 2010 (Ú. v. EÚ L 301, 18.11.2010, s. 4).

⁷ <https://circabc.europa.eu/w/browse/d8915eeb-0b2f-4d22-824e-1d4b5d969e14>

Hoci sú v jednotlivých členských štátoch viditeľné veľké rozdiely, celkový **počet inšpekcií** vykonaných v roku 2010 v prevádzkach v 27 členských štátoch EÚ bol značný – okolo 4 700 inšpekcií kontroly obsahu POZ vo výrobkoch a/alebo ich označenia. Inšpekcie sa týkali všetkých subjektov zapojených do uvádzania výrobkov na trh, t. j. do výroby, dovozu, veľkoobchodného a maloobchodného predaja farieb a lakov. Na úrovni jednotlivých členských štátov sa počet oznámených inšpekcií pohyboval od nuly (tri členské štáty) po 830.

Takisto s veľkými rozdielmi na úrovni členských štátov bol vykonaný značný počet **analýz obsahu POZ** vo vzorkách farieb a lakov – viac ako 19 000 analýz v 27 členských štátoch EÚ za rok 2010. V štyroch členských štátoch bolo analyzovaných viac ako 1000 vzoriek (najvyšší počet bol 11 800), ale v piatich členských štátoch nedošlo k ani jednej analýze. Najviac sa analyzovali farby a laky predávané v maloobchodných predajniach (išlo o 41 % všetkých vzoriek).

V 27 členských štátoch EÚ sa za rok 2010 uskutočnilo 121 000 **kontrol označení výrobku**, či už vizuálnych alebo s použitím iných metód, hoci opäť boli medzi členskými štátmi veľké rozdiely. Na úrovni jednotlivých členských štátov sa počet kontrol pohyboval od nuly (päť členských štátov) po 78 000. Súlad s požiadavkami na označovanie sa najčastejšie kontroloval v prípade farieb a lakov predávaných veľkoobchodnými predajcami (išlo o 41 % všetkých kontrol).

Tie členské štáty, ktoré neoznámili žiadnu alebo len veľmi nízku úroveň monitorovania v roku 2010 uviedli **niekoľko dôvodov**. Mnohým členským štátom v tom bránil nedostatok zdrojov, najmä tých finančných. Príslušné orgány niektorých členských štátov sa s tým vysporiadali využitím nástrojov na stanovenie priorit (napr. monitorovanie sa zameralo na konkrétne výrobky) a/alebo informačných kampaní (na zlepšenie informovanosti o smernici o farbách a zlepšení dodržiavania jej požiadaviek). Objavili sa aj problémy s nedostatkom kapacít certifikovaných laboratórií na analýzu vzoriek výrobkov.

2.3. **Dodržiavanie limitov POZ a požiadaviek na označovanie**

Limity POZ

V časti A prílohy II k smernici o farbách sú vymedzené dva súbory limitných hodnôt maximálneho obsahu POZ vo farbách a lakoch (v gramoch na liter výrobku, ktorý je „pripravený na použitie“). „Limitné hodnoty v I. fáze“ platili od 1. januára 2007. Prísnejšie „limitné hodnoty v II. fáze“ nadobudli účinnosť 1. januára 2010. Preto výrobky, v prípade ktorých sa v roku 2010 zistilo, že nespĺňajú limity „I. fázy“, automaticky nespĺňali ani limity „II. fázy“. V prípade výrobkov na povrchovú úpravu vozidiel platia od 1. januára 2007 limitné hodnoty POZ uvedené v časti B prílohy II k smernici o farbách, ktoré odvtedy neboli zmenené.

Celková miera súladu s požiadavkami bola v prípade limitov POZ v I. fáze relatívne vysoká a dosiahla 98,7 % (259 nevyhovujúcich vzoriek z celkového počtu 19 525). Najvyšší podiel nevyhovujúcich vzoriek sa našiel u veľkoobchodných predajcov (2,5 % vzoriek nespĺňalo požiadavky) a dovozcov (2,4 % vzoriek nespĺňalo požiadavky).

Aj celková miera súladu s požiadavkami v prípade prísnejších limitov POZ v II. fáze bola relatívne vysoká a dosiahla 97,46 % (500 nevyhovujúcich vzoriek). Najvyšší podiel nevyhovujúcich vzoriek sa našiel u dovozcov (6 % vzoriek nespĺňalo požiadavky).

Z uvedených vysokých mier súladu vyplýva, že tam, kde sa kontrolujú, sa limity VOC vo všeobecnosti dodržiavajú v 27 členských štátoch EÚ, hoci naďalej existujú možnosti, ako posunúť mieru súladu bližšie k 100 %. Celkové miery súladu sú podobné ako tie, ktoré boli oznámené v roku 2007.

Požiadavky na označovanie

Z približne 120 000 vzoriek s kontrolovaným označením v roku 2010 bolo 94,2 % v súlade s požiadavkami. Najvyššia miera nesúladu bola zistená u dovozcov. Rozdiely v počtoch analyzovaných vzoriek/označení spôsobujú, že nie je možné dôkladne porovnať miery nesúladu medzi členskými štátmi.

Dôvody nesúladu nie je možné zistiť z údajov uvedených v správach členských štátoch. Hoci sa môže zdať, že od roku 2007 (s približne 20 % počtom prípadov porušenia požiadaviek na označovanie) došlo k výraznému zvýšeniu miery súladu s požiadavkami, existuje priestor na zlepšenie kontrol dodržiavania najmä v tých členských štátoch, v ktorých sa monitorovanie v súčasnosti nevykonáva.

Nevyhovujúce výrobky

Vo väčšine prípadov členské štáty, ktoré zistili nesúlad s dodržiavaním limitov obsahu POZ alebo požiadaviek na označovanie, poskytli informácie aj o podkategóriách nevyhovujúcich výrobkov podľa prílohy I k smernici o farbách.

Väčšina prípadov nesúladu s dodržiavaním limitov obsahu POZ a súčasne aj požiadaviek na označovanie patrila do podkategórie výrobkov 1.1d („interiérové/exteriérové farby na armatúry a nosné obvodové konštrukcie z dreva, kovu alebo plastov“). Ako nevyhovujúce, pokiaľ ide o dodržiavanie limitov obsahu POZ a súčasne požiadaviek na označenie, boli oznámené ďalšie tri podkategórie výrobkov, konkrétne podkategórie 1.1.a „matné nátery na vnútorné steny a stropy“, 1.1e „interiérové/exteriérové laky na armatúry a moridlá na drevo“ a 1.1i „jednozložkové nátery“.

V porovnaní s nesúladom s dodržiavaním limitov POZ bol oznámený väčší počet podkategórií, ktoré nevyhovovali požiadavkám na označovanie: okrem dvoch vo všetkých podkategóriách farieb a lakov a vo všetkých podkategóriách výrobkov na povrchovú úpravu vozidiel.,

Opatrenia na zaručenie súladu

Najčastejším postihom, ktorý členské štáty v prípade nedodržania limitov obsahu POZ využívali, bolo stiahnutie takýchto výrobkov z trhu tak, ako sa to vyžaduje v smernici o farbách.

V reakcii na porušenie požiadaviek na označovanie členské štáty najčastejšie požiadali príslušné subjekty, aby do určitého obdobia chybu napravili, a vyhli sa tak vyšetrovaniu alebo finančným pokutám.

Vyšetrovanie uviedol iba jeden členský štát a ten istý členský štát požiadal príslušné subjekty o zavedenie zmien v celom svojom dodávateľskom reťazci.

Niektoré členské štáty oznámili, že sa namiesto postihovania príslušných subjektov za nedodržanie požiadaviek rozhodli im konštruktívne poradiť v otázkach požiadaviek smernice o farbách a o zmenách potrebných na zaručenie súladu.

3. ZÁVER A VÝHLADY

Z informácií predložených členskými štátmi v súlade s článkom 7 smernice o farbách vyplýva, že vo väčšine členských štátov prebieha monitorovanie, ktorým sa kontroluje súlad farieb a lakov uvádzaných na trh s príslušnými požiadavkami. Napriek tomu je tu malý počet členských štátov, ktoré ešte stále nemajú zavedené primerané monitorovacie programy.

V tých členských, v ktorých monitorovanie prebieha, existujú veľké rozdiely vo frekvencii monitorovania. V týchto členských štátoch existuje vo všeobecnosti dobrý súlad s dodržiavaním limitných hodnôt POZ predpísaných v smernici o farbách, pričom najväčšia miera nesúladu bola vo všeobecnosti zistená v prípade dovážaných farieb. Zdá sa však, že bude potrebné lepšie presadzovať dodržiavanie požiadaviek na označovanie.

Členské štáty, ktoré zaostávajú, sa vyzývajú urýchlene prijať opatrenia potrebné na úplnú realizáciu záväzkov týkajúcich sa monitorovacích programov.

Komisia bude pozorne monitorovať pokrok dosiahnutý v týchto otázkach a naďalej pomáhať členským štátom pri zlepšovaní ich výsledkov tak prostredníctvom rozličných podporných činností, ako aj vhodnými opatreniami na presadzovanie dodržiavania súladu s požiadavkami.

Členským štátom sa preto odporúča pokračovať v úsilí používať monitorovanie a presadzovanie dodržiavania súladu s požiadavkami práve tam, kde sa nimi čo najefektívnejšie a najúčinnejšie znižuje počet prípadov uvádzania nevyhovujúcich farieb a lakov na trh.